NOTITIE

Onderwerp	Besluitvorming spelregels en weging
Project	Visie op zonne- en windenergie Druten
Opdrachtgever	Gemeente Druten
Projectcode	145359
Status	Definitief 02
Datum	5 maart 2025
Referentie	145359/25-003.447
Auteur(s)	J. de Vries MSc, L.F. de Visser-Bleijenberg MSc
Gecontroleerd door	Ir. A.H.J. van Kuijk
Goedgekeurd door	Ir. A.H.J. van Kuijk
Paraaf	
Bijlage(n)	I Verslag raadpleging (separaat bijgevoegd)
Aan	Gemeente Druten
Kopie	-

In deze notitie presenteren we de spelregels waar u een besluit over neemt. Dit zijn spelregels voor de beoordeling van gebieden voor wind- en zonne-energie in een multicriteria-analyse (MCA). In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de aanleiding en relevantie van de visie. In hoofdstuk 2 leest u het gemeentelijke beleidskader. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de raadpleging van inwoners, bedrijven en overige stakeholders, waarvan in bijlage I een verslag is opgenomen. In hoofdstuk 4 introduceren we de Drutense milieukaart. In hoofdstuk 5 leest u hoe vanuit de raadpleging criteria zijn voortgekomen en introduceren we de spelregels. In hoofdstuk 6 leest u hoe het proces er na uw besluit uit ziet om te komen tot een visie op zonne- en windenergie in de gemeente Druten.

1 INTRODUCTIE

De energietransitie is in volle gang. Om de doelen van het Klimaatakkoord te halen, heeft Nederland met Europa afgesproken om in 2030 minimaal 55 % minder CO_2 uit te stoten. Dit doen we onder andere met energiebesparing, zonnepanelen en windturbines.

De gemeente Druten wil in 2040 energieneutraal zijn. Energie uit fossiele brandstoffen (gas, olie, kolen) vervangen we zoveel mogelijk door schone, hernieuwbare energie. Zo beperken we de invloed op het klimaat. Tegelijkertijd zijn we minder afhankelijk van buitenlandse energietoevoer uit bijvoorbeeld Rusland.

De provincie moet samen met de RES-regio's zorgen voor voldoende duurzaam opgewekte energie. Hierbij is het belangrijk dat de verhouding zon- en windenergie in balans is. Alleen zonne-energie leidt namelijk tot een overbelast elektriciteitsnetwerk. In Druten zijn al diverse zonneparken, daarmee draagt Druten al bij aan het klimaatakkoord. Vanwege de bovengenoemde gewenste balans tussen zon en wind zal er in de RES-regio meer windenergie nodig zijn om te voldoen aan de afspraken die de RES-regio heeft gemaakt met de provincie. Aanvragen voor de ontwikkeling van windturbines kunnen door de provincie of gemeente niet zomaar worden geweigerd, vanwege de Elektriciteitswet. Om hier meer regie op te hebben, geeft de provincie de gemeente de ruimte om voorwaarden mee te geven aan de aanvragen, of om zelf gebieden aan te wijzen.

De provincie is 'bevoegd gezag' voor de bouw van windturbines. Dit betekent dat de provincie een besluit mag nemen over de bouw van windturbines. De gemeenteraad van de gemeente Druten vindt het belangrijk dat inwoners en andere betrokkenen hier tijdig over meepraten. Als de provincie Gelderland besluit dat er windturbines in Druten moeten komen, wil de gemeenteraad zoveel mogelijk invloed houden op waar, wanneer en hoe deze gebouwd worden. Er zijn al regels vanuit de wet. Die wil de gemeente aanvullen met spelregels vanuit inwoners, bedrijven en andere belangrijke partijen uit de gemeente Druten. Ook gemeentelijk beleid heeft invloed op de spelregels. Witteveen+Bos zocht voor de gemeente uit wat inwoners en betrokken organisaties belangrijk vinden.

Vanuit deze achtergrond stelt de gemeente een visie op (met een MCA als basis). Deze visie beschrijft waar windenergie het beste passend kan zijn, aan welke voorwaarden initiatiefnemers van grootschalige zonne- en windenergieprojecten moeten voldoen en welke rol de gemeente neemt bij wind- en zonneparken.

In de afgelopen maanden is uitgezocht wat inwoners en belanghebbende organisaties belangrijk vinden (stap 1). In dit document wordt u geïnformeerd over welke spelregels uit deze raadpleging naar voren zijn gekomen, en hoe deze worden gebruikt in de MCA, stap 2. In afbeelding 1.1 is het proces richting de visie visueel weergegeven.

Afbeelding 1.1 Overzicht van de processtappen

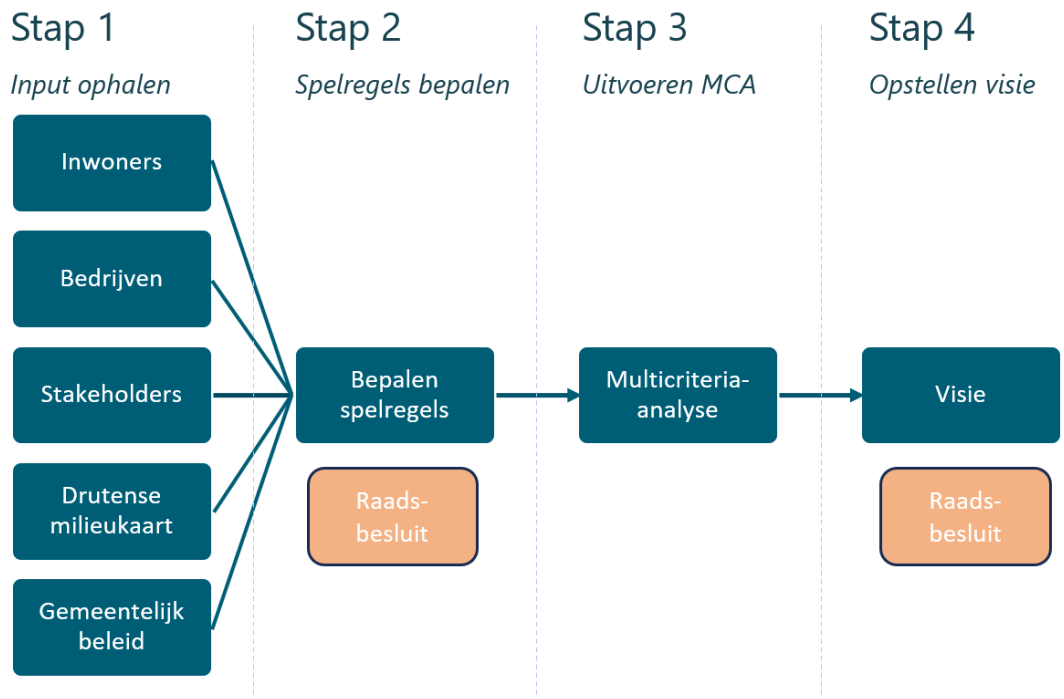

2 KADER GEMEENTELIJK BELEID

Allereerst is binnen de gemeentelijke werkorganisatie onderzocht welke voorwaarden de huidige beleids- en visiestukken van de gemeente al stellen aan wind- en zonne-energie. Deze vormen een belangrijk kader voor de ontwikkeling van wind- en zonne-energie in de gemeente.

2.1 Duurzame energie

Lokale Energiestrategie (LES)

De gemeente Druten heeft een Lokale Energiestrategie (LES) Druten laten opstellen (nog definitief vast te stellen door de raad), die voortbouwt op de Routekaart 'Energieneutraal Druten 2040' uit 2018. Deze update is nodig vanwege nieuwe nationale en internationale doelen (herziening Klimaatwet, Europese Green Deal) en problemen rondom netcongestie. Druten volgt het landelijke doel van 55 % CO_2-reductie in 2030 ten opzichte van het niveau in 1990. Daarnaast heeft de gemeente de ambitie om in 2040 of, indien mogelijk, eerder energieneutraal te zijn. Dit betekent dat alle energie die gebruikt wordt in de gemeente, ook duurzaam in de gemeente opgewekt wordt. De LES dient als een routekaart om deze doelen te bereiken. Het beschrijft een gemeente-specifiek verhaal en beschrijft hoe de gemeente om zal gaan met ontwikkelingen die op ons afkomen. Hierbij wordt inzicht geboden in de huidige situatie, de mogelijke routes en een voorkeursroute om de CO_2-doelstellingen te behalen.

Uit de analyse van de huidige situatie blijkt dat Druten, ondanks de behaalde vooruitgang, nog een kloof te overbruggen heeft tussen de huidige stand van zaken en het beoogde doel voor 2030. Er is nog een emissie reductie nodig om de gestelde doelstelling te behalen. Met de huidige plannen voor hernieuwbare opwek en hernieuwbare warmte blijft er in 2040 nog ongeveer 500 TJ als 'gat' over. De gemeente kan de problemen op het gebied van netcongestie verminderen door in te zetten op een goede combinatie van zonne- en windenergie.

De gemeente sluit voor haar toekomstige duurzame energieplannen aan bij landelijk beleid, waaronder de landelijke normen voor geluid en veiligheid. Deze normen zijn onderbouwd met wetenschappelijk onderzoek en beschermen de leefomgeving tegen ongewenste effecten. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk om milieu volwaardig mee te nemen in haar visie. Hiervoor gebruikt zij het onafhankelijke regionale plan-MER dat namens de Groene Metropoolregio (GMR) Arnhem-Nijmegen in 2023 is uitgevoerd in het kader van de RES.

Zonnevisie

In 2020 hebben gemeenten Druten en Wijchen gezamenlijk een Beleidsvisie voor zonne-energie opgesteld. In deze visie wordt beschreven welke gebieden onder welke voorwaarden in aanmerking kunnen komen voor zonnepanelen of een zonneveld. Hierin is het grondgebied van de gemeente in vijf klassen verdeeld:

1 gebouwgebonden zonnepanelen op daken en gevels mag ('ja, mits');
2 grond- of watergebonden zonnepanelen binnen stedelijk gebied mag ('ja, mits'), hiervoor is beperkte landschappelijke inpassing nodig;
3 grond- of watergebonden zonnepanelen nabij bestaand stedelijk gebied mag niet ('nee, tenzij'), behalve als er door inwoners initiatief wordt genomen. Dit bewijst dat het geaccepteerd wordt door de nabije omgeving;
4 grond- of watergebonden zonnepanelen in het buitengebied mag ('ja, mits'), behalve als ze niet passen bij de schaal en de maat van het landschapstype of afbreuk doen aan omgevingskenmerken;
5 grond- of watergebonden zonnepanelen nabij de rivierduinen mag niet ('nee, tenzij'), behalve als er specifieke omstandigheden zijn.

Binnen de klassen is ruimte voor maatwerk.

Landelijke aanscherping zonneladder
In december 2023 hebben het Rijk, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Unie van Waterschappen en Netbeheer Nederland besloten dat zonne-energie in landbouwgebied lager in de voorkeursvolgorde komt te staan. De overheden hebben in het bestuursakkoord afgesproken te gaan sturen langs de volgende vier treden voor de opwek van zonne-energie zoals al opgenomen in de NOVI voorkeursvolgorde zon:
- trede 1: zonnepanelen op daken en gevels;
- trede 2: onbenutte terreinen in bebouwd gebied;
- trede 3: onbenutte terreinen in landelijk gebied;
- trede 4: landbouw- en natuurgronden.

De afspraak is gemaakt om daarbij trede 1 t/m 3 van de zonne-ladder te stimuleren en zo slim mogelijk te combineren met ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Het nakomen van de RES-afspraken blijft daarbij het uitgangspunt. Er zijn uitzonderingen mogelijk voor zonne-energie op landbouwgrond (trede 4): a) de slimme combinatie van een zonnepark met een agrarische functie (agri-PV), b) gronden in transitie of die minder geschikt zijn voor landbouwgrond, en c) als het een oplossing biedt voor netcongestie dan wel bijdraagt aan efficiënter gebruik van het elektriciteitsnetwerk.

Provincie Gelderland heeft deze regels vastgelegd in haar Omgevingsverordening. Dit heeft ook consequenties voor de zonnevisie van gemeenten Druten en Wijchen: de voorwaarden voor klasse 4 van de zonnevisie zijn aangescherpt.

2.2 Cultuurhistorie

'Samen in verscheidenheid' is de beleidsnota cultuurhistorie voor de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten. Het doel van de nota is het versterken van de positie van cultuurhistorie binnen ruimtelijke ordening, toeristisch-recreatief beleid en erfgoededucatie.

Een deel van de gemeente Druten is in de beleidsnota aangewezen als cultuurhistorisch waardevol met een hoge of zeer hoge waarde. De cultuurhistorische waardevolle gebieden zijn in het omgevingsplan vertaald naar dubbelbestemmingen. Afbeelding 2.1 geeft deze dubbelbestemmingen weer. De oranje gebieden met een hoge of zeer hoge cultuurhistorische waardering zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de instandhouding, herstel en versterking van de cultuurhistorische waarden van gebieden. Hieronder vallen de oude bebouwingslinten en de belangrijkste (historische) doorgaande wegen en waterlopen, waarvan de cultuurhistorische waarden bestaan uit:
- de mate van visueel-ruimtelijke relatie met de (agrarische) percelen en het onderscheid daarin tussen de verschillende landschapstypen (open, half-open of gesloten);
- de overwegend agrarische oorsprong van de bebouwing in de linten;
- de maat en schaal van de bebouwing;
- de variatie van rooilijnen en bouwmassa's langs de linten;
- de compactheid van de bebouwingsensembles op de afzonderlijke percelen;
- hoofdgebouwen die gericht zijn op de bebouwingslinten;
- een herkenbaar onderscheid in situering en massa tussen hoofd- en bijgebouwen.

Deze cultuurhistorische waarden mogen niet onevenredig worden aangetast. Voor een ruimtelijke ontwikkeling moet onderzoek worden uitgevoerd naar de cultuurhistorische waarden van een gebied, en hoe de ontwikkeling deze beïnvloed. Deze onderzoeken worden beoordeeld door ambtenaren en experts.

Afbeelding 2.1 Cultuurhistorische waarderingskaart gemeente Druten

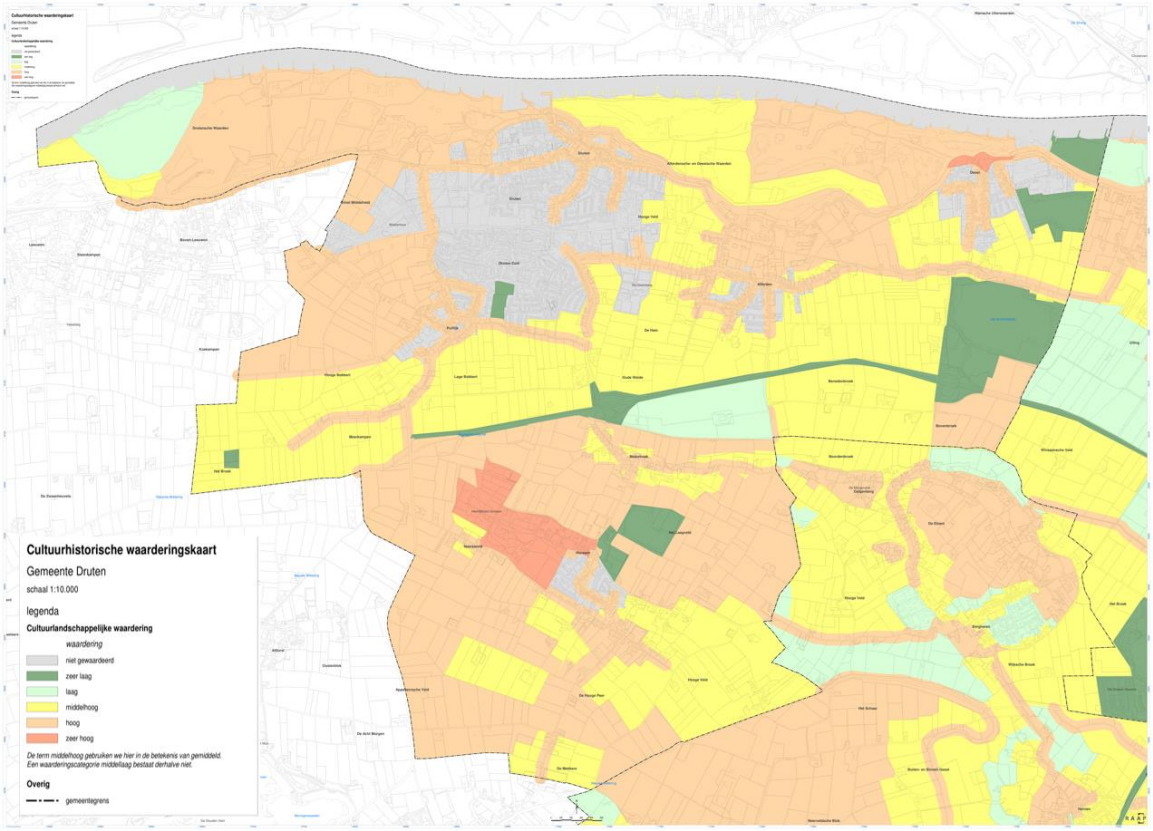

Daarnaast werkt gemeente Druten op dit moment aan de aanwijzing van twee beschermde dorpsgezichten in haar Omgevingsplan: dorpsgezicht Afferden-Deest en dorpsgezicht Horssen. Een nieuwe ontwikkeling mag geen onevenredige afbreuk doen aan de waarden van deze beschermde dorpsgezichten. Afbeelding 2.2 geeft de locaties van deze cultuurhistorische waarden in de gemeente Druten weer.

Afbeelding 2.2 Overzichtskaart cultuurhistorisch elementen

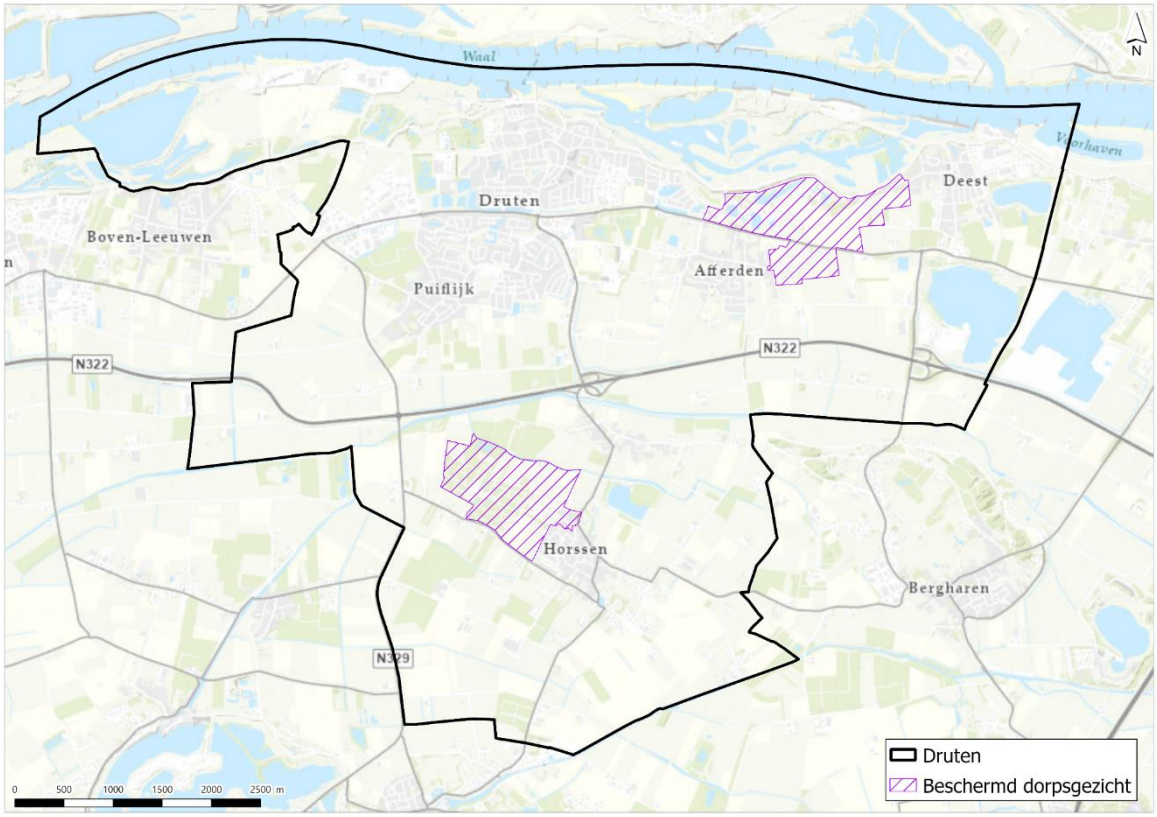

2.3 Landschap en natuur

Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit gemeente Druten (2024)

In het Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit is beschreven hoe de gemeente om wil gaan met dit thema, wat de gemeente wil bereiken, waarom de gemeente zich hiervoor inzet en hoe dat vormgegeven gaat worden. Het beleidsplan stelt vijf speerpunten op. Deze zijn:

1 omschakeling naar ecologisch beheer;
2 koppeling van biodiversiteit met andere duurzaamheidsthema's;
3 natuurlijke bestrijding van overlastgevende soorten;
4 versterken van verbindingen in een groenblauw netwerk;
5 stimuleren van initiatieven en samenwerking.

Vooral speerpunten 2 en 4 zijn relevant voor het ontwikkelen van wind- en zonne-energie. Er liggen namelijk kansen in het combineren van biodiversiteit en duurzame energie, wat aansluit bij speerpunt 2. Bij de aanleg van een zonnepark kan rekening gehouden worden met doorlating van licht en regenwater en ecologisch beheer van het terrein om biodiversiteit te versterken. Bij de aanleg van windparken kan gedacht worden aan compensatiemaatregelen of het gebruiken van een omgevingsfonds voor natuurontwikkeling dat aansluit bij speerpunt 4. Vanuit de visie EVZ Heumen-Horssen - Werk in uitvoering wordt, passend bij speerpunt 4, gewerkt aan de realisatie van verbindingszones om migratie van soorten mogelijk te maken en versnippering van leefgebieden te stoppen.

Landschapsontwikkelingsplan Beuningen, Druten en Wijchen (2006)

In samenwerking met gemeenten Wijchen en Beuningen heeft de gemeente Druten onderzoek gedaan naar belangrijke karakteristieken van het landschap. Hierin is onderzocht hoe het huidige landschap in elkaar zit, en waar het landschap nog versterkt moet worden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de rivierduinen, oude oeverwallen, het kommenlandschap en de uiterwaarden. De kernkwaliteiten van deze gebieden zijn ook vastgelegd als dubbelbestemming in het bestemmingsplan Buitengebied.

In de landschapsvisie die op basis van dit onderzoek is opgesteld zijn landschappelijke randvoorwaarden opgenomen voor de ontwikkeling van windmolens:

- windenergie is belangrijk, maar heeft ook veel invloed op het landschap;
- windmolens moeten bijdragen aan de landschapsstructuur en identiteit van het landschapstype. Uitgangspunt hierbij is dat windmolens niet passen in kleinschalige landschappen;
- met het plaatsen van windmolens ontstaat er een nieuwe laag in het landschap. Als deze laag aansluit bij belangrijke richtingen in het gebied is dit het minst verstorend en vormt ze van veraf een markante lijn. Windmolens in een rij van west naar oost kunnen in dit rivierengebied de lengterichting van het landschap benadrukken. Dit is het meest geschikt in het grootschalige kommenlandschap;
- de locatiekeuze moet ook regionaal passen;
- met een beeldkwaliteitsstudie moeten ruimtelijke effecten worden onderzocht.

Ontwikkelaars kunnen hun bijdrage aan of effect op het landschap aantonen met een landschappelijk inpassingsplan.

2.4 Gebruik door Defensie

Defensie heeft twee gebieden binnen de gemeente die gebruikt worden door Defensie (zie afbeelding 2.1). In deze gebieden moet getoetst worden of een plan niet belemmerend werkt voor het gebruik.

In het zuiden van de gemeente loopt een laagvliegroute voor training, genaamd Laagvliegroute VO. Deze laagvliegroute wordt zo'n 20 uur per jaar gebruikt. Op grond van de 'Regeling minimum VFR-vlieghoogten en VFR-vluchten buiten de daglichtperiode voor militaire vliegtuigen en helikopters' is de minimum vlieghoogte voor propellervliegtuigen binnen laagvliegroute 250 voet (75 m) en voor helikopters 100 voet (30 m) of zoveel lager als het voor de uitvoering van de opdracht nodig is.

Laagvlieggebied DLV9, aan de zuidwestkant van de gemeente, wordt gebruikt door Defensie om te oefenen met laagvliegen. De minimum vlieghoogte is 100 voet (30 m) boven hindernissen of zoveel lager als voor het doel van de vlucht noodzakelijk is. Defensie verwacht dat het aantal helikopterbewegingen in de laagvlieggebieden structureel toeneemt en heeft daarom de behoefte dat de juridisch-planologische status van deze gebieden beter geborgd is.

In het onderzoeksvoorstel voor het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie benoemt Defensie concreet dat Laagvlieggebied Maas-Waal qua omvang een geschikt gebied is voor laagvliegen, mits er niet een groot deel afvalt door onder andere windmolens. Dit wil Defensie bereiken door een strenger juridisch-planologisch regime voor ruimtelijke ontwikkelingen.

In het regionale plan-MER is beschreven dat de hoogtebeperkingen in de wet nog niet zo duidelijk zijn geformuleerd dat er verwacht wordt dat er een 'nee, tenzij' principe van toepassing is. Het nieuwe milieuonderzoek van Defensie en de aanwijzing van Defensie als nationaal belang maakt dat in de visie uitgegaan wordt van 'nee, tenzij' voor het laagvlieggebied. Over de laagvliegroute VO wordt in het onderzoeksvoorstel niet gesproken. Dit gebied blijft in de categorie 'ja, mits'.

Afbeelding 2.3 Overzichtskaart van het laagvlieggebied GLV9 Maas en Waal en laagvliegvliegroute VO

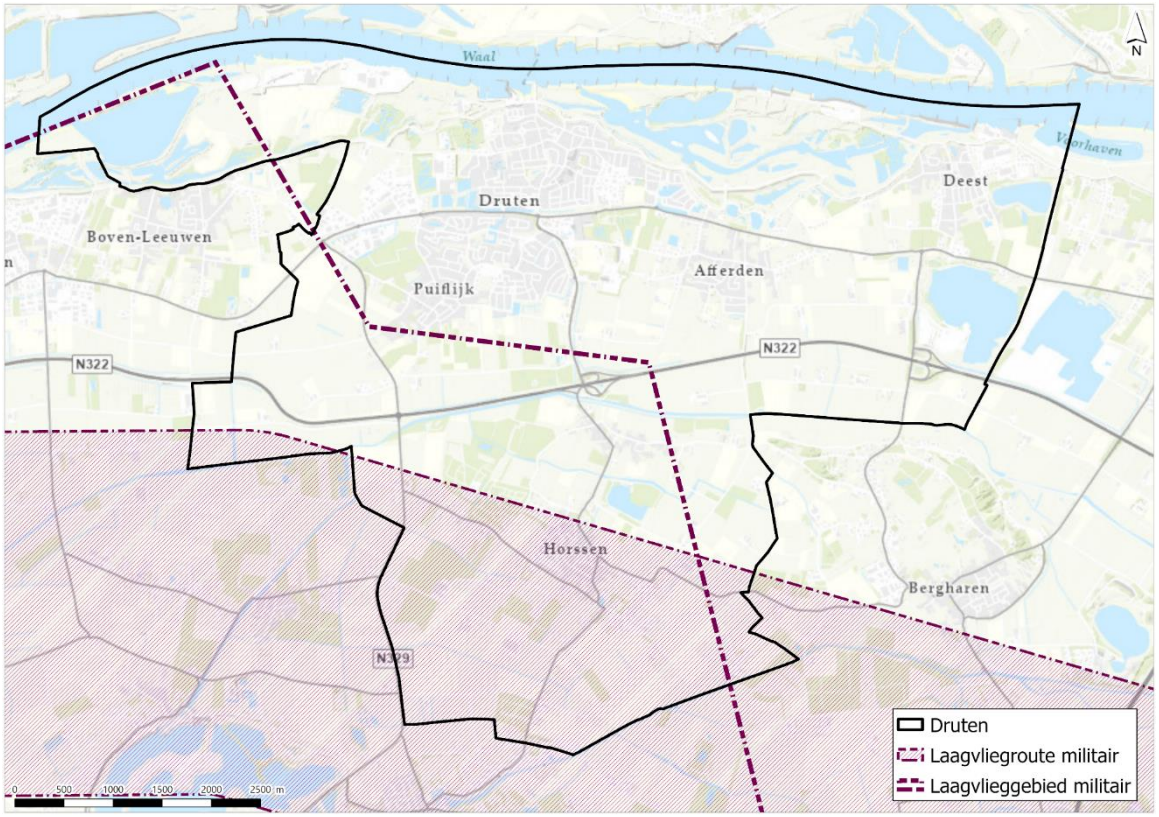

2.5 Autonome ontwikkelingen

Liander is gestart met het uitbreiden van het elektriciteitsstation Druten om de capaciteit van het stroomnet te vergroten.

3 RESULTATEN RAADPLEGING

Voor de raadpleging van inwoners, bedrijven en overige stakeholders zijn de volgende zes thema's voorgelegd: natuur, landschappelijke inpassing, gezondheid, onderbouwing van de gebieden die worden onderzocht, bewonersparticipatie en financiële participatie en lokaal eigendom. Dit zijn de thema's waar inwoners vragen over hebben en zelf over zijn begonnen. Een interpretatie van de thema's en een verslag van de raadpleging is opgenomen in bijlage I.

3.1 Raadpleging inwoners

Tijdens de bewonersbijeenkomst van 15 februari 2025 en met een vragenlijst is aan inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden bij het ontwikkelen van grootschalige zonne- en windenergie. In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste uitkomsten kort opgesomd.

Uitkomsten bewonersbijeenkomst

De belangrijkste uitkomsten die meegenomen kunnen worden in de visie zijn hieronder kort beschreven aan de hand van de thema's van de bewonersbijeenkomst.

Gezondheid

Op basis van het aantal stippen op posters kan gesteld worden dat inwoners het thema gezondheid het meest belangrijk vinden. Ze vinden het vooral belangrijk dat:

- rekening gehouden wordt met geluid (met name laagfrequent geluid);
- rekening gehouden wordt met slagschaduw en een afstandsnorm. Beiden hebben te maken met grote afstand aanhouden tot woonkernen. Hiervoor wordt onder anderen 4x de tiphoogte regelmatig aangedragen als afstand.

Natuur en landschap

Na gezondheid was landschappelijke inpassing een onderwerp dat veel aandacht kreeg van de inwoners. Inwoners zien graag dat:

- zon en wind met elkaar gecombineerd worden;
- zon en wind gecombineerd worden met gebieden waar op dit moment al verstoring is van het landschap, bijvoorbeeld bij industrie en grote wegen.

Als suggestie werd vaak het plaatsen van windturbines langs de Waal aangedragen als optie. Ook geven inwoners aan dat ze zich zorgen maken over de effecten op vogels, en daarom graag natuurgebieden als weidevogelgebieden of vogeltrekroutes willen vermijden.

Financiële participatie en lokaal eigendom

In het geval dat windturbines komen willen inwoners lokaal profiteren van de windturbines door stroom te ontvangen of financiële compensatie:

- de inwoners zien graag een omwonenden regeling voor financiële compensatie;
- een omgevingsfonds of gesocialiseerde grondvergoeding wordt gezien als een goede optie.

Bewonersparticipatie

Bewoners willen vanaf het begin betrokken worden bij de ontwikkeling van wind- en zonne-energie. Het liefst met persoonlijk contact. Ook willen ze in nauw contact blijven met de eigenaar van een windpark of zonneveld.

Overig

Andere uitkomsten die niet in de visie meegenomen kunnen worden zijn:

- inwoners willen eigenlijk geen wind. Deze visie onderzoekt op welke locaties de ontwikkeling van wind en zon mogelijk is en welke locatie de voorkeur heeft. Daarnaast kunnen reële voorwaarden aan de Provincie worden gesteld voor de ontwikkeling. Deze visie bepaalt niet of er wel of geen windenergie komt;
- inwoners uiten zorgen over het materiaalgebruik en de gezondheidseffecten van Bisfenol A en SF6. Dit kan niet worden meegewogen in de MCA, omdat dit geen planologisch of proces-gerelateerde uitgangspunt is;
- inwoners zien graag onderzoek naar het gebruik van alternatieve energiebronnen (zoals een waterkrachtcentrale). Deze visie focust op zonne- en windenergie. Alternatieve energiebronnen worden hier niet in meegenomen. Het onderzoek naar alternatieve energiebronnen gebeurt in andere projecten van de gemeente.

Uitkomsten vragenlijst

De belangrijkste uitkomsten die meegenomen kunnen worden in de visie zijn in paragrafen hieronder opgenomen. Het gaat om de houding van de inwoners ten opzichte van duurzame energie en de spelregels die zij belangrijk vinden.

Houding ten opzichte van duurzame energie

De uitkomst van de vragenlijst toont aan dat:

- 62 % van de indieners windenergie een optie onder voorwaarden vindt;
- 57 % van de indieners zonne-energie een optie onder voorwaarden vindt.

Vragen over windenergie

De uitkomsten van de vragenlijst die gaan over wat de inwoners belangrijk vinden bij de inpassing van windenergie tonen het volgende aan:

- 69 % wil liever windturbines samenbrengen op één locatie, in plaats van verspreiden over de gemeente;
- 79 % vindt een grote afstand van windturbines tot woningen belangrijker dan een grote afstand tot natuur;
- 88 % wil graag dat windturbines landschappelijk worden ingepast bij al verstoorde gebieden: bij de industrie (66 %) of bij de provinciale weg (22 %);

Uit de antwoorden blijkt dat de inwoners in de gemeente Druten het belangrijk vinden dat overlast zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat ze mee kunnen doen en denken bij de ontwikkeling van duurzame energie. Een van de vragen in de vragenlijst vroeg aan de inwoners om op basis van een lijst van een aantal spelregels aan te geven welke zijn het belangrijkste vonden. De drie belangrijkste spelregels volgens de vragenlijst zijn:

1 het tegengaan van overlast door geluid, slagschaduw en lichtschittering (75 %);
2 de afstand tot woningen (74 %);
3 afstemming over hoe inwoners kunnen meedenken en meebeslissen (40 %).

Overige opgehaalde informatie vanuit inwoners

In relatie tot financiële participatie en bewonersparticipatie vinden de inwoners het volgende:

- 80 % van de indieners wil op de hoogte worden gehouden, zijn mening geven of meedenken bij de ontwikkeling van duurzame energie;
- de meningen zijn verdeeld over wat er gedaan moet worden met het geld dat verdiend wordt met windmolens: 44 % van de indieners wil dat het geld uitgegeven wordt aan de leefbaarheid van de totale gemeente. 20 % van de indieners wil dat de focus ligt op gebieden rondom de windmolens. 28 % wil dat het geld verdeeld wordt onder mensen die overlast ervaren en 10 % dat het geld verdeeld wordt onder lokale aandeelhouders.

3.2 Raadpleging bedrijven, ondernemers en professionele stakeholders

Bedrijven, ondernemers en professionele stakeholders (ZLTO en Collectief Rivierenland) zijn gevraagd wat zij belangrijk vinden bij een plan voor duurzame energie. In bijlage I is hier een volledig verslag van te vinden. Belangenorganisaties voor natuur en landschap zijn actief benaderd, maar hebben tot op heden nog geen input geleverd. De komende periode wordt geprobeerd nog wel input op te halen. De meest aangedragen punten zijn:

- voor grootverbruikers is de energietransitie essentieel voor hun bedrijfsvoering;
- aanwezige agrariërs en ZLTO staan welwillend tegenover het beschikbaar stellen van gronden voor de ontwikkeling van windenergie;
- voorkom overlast voor inwoners zoveel mogelijk door bijvoorbeeld rekening te houden met de concept-normen voor windturbines van de rijksoverheid, zoals een het aanhouden van een afstand van 2x de tiphoogte in het buitengebied of door rekening te houden met de 45 dB L_{den} geluidsnorm waar mogelijk;
- natuurgebieden, zoals de uiterwaarden bij Druten, wordt gezien als optie voor de ontwikkeling van windenergie;
- het grootschalige open buitengebied, de geschikte leefgebieden voor weide- en akkervogels, staat onder druk en moet beschermd worden. Nieuwe grootschalige ontwikkelingen kunnen grote gevolgen hebben voor de natuur in het gebied;
- clustering van zon en wind, en koppelkansen met energie opslagsystemen, elektrolyse, industrie, nieuwbouw en natuur, is belangrijk;
- een goede proces- en projectparticipatie is van essentieel belang. De omgeving (lokale inwoners en industrie) moet mee kunnen denken;

- een eerlijke verdeling van de lusten en lasten is van essentieel belang. Aangedragen ideeën hiervoor zijn:
  - streven naar 50 % lokaal eigendom;
  - investeringsmogelijkheden, zoals aandelen, obligaties en certificaten;
  - collectief mede-eigenaarschap;
  - verdeling van de opgewekte energie in de directe omgeving;
  - bijdrage van de ontwikkelaar aan een gemeentelijk duurzaamheidsfonds en omgevingsfonds;
- langdurige investeringen (>10 jaar) zijn belangrijk voor het voortbestaan van de akker- en weidevogels, en geeft ook bedrijfsmatig perspectief aan deelnemende agrariërs;
- besteed ook aandacht aan zon op dak en kleine bedrijfsmolens.

4 MILIEUKAART DRUTEN

Startpunt van het onderzoek naar geschiktheid van gebieden is de uitkomst van het onafhankelijke plan-MER voor de RES-regio GMR Arnhem-Nijmegen. In dit milieuonderzoek is onderzocht welke gebieden niet geschikt, minder geschikt en mogelijk geschikt zijn voor wind- en zonne-energie.

Tijdens de bewonersbijeenkomst en in gesprekken met de ambtelijke organisatie zijn verschillende spelregels naar voren gekomen die kunnen worden gebruikt om het in 2023 uitgevoerde regionale plan-MER aan te vullen met Drutense milieu-informatie. Daarnaast heeft de Commissie mer advies op het regionale plan-MER uitgebracht en aangegeven dat de effecten van wind en zon op het landschap en natuur in de regio nog onvoldoende gedetailleerd zijn onderzocht (Commissie mer, 2023. Kenmerk: 3679).

De ingebrachte informatie uit de raadpleging van hoofdstuk 3 is gebruikt om de regionale milieukaart aan te vullen met Drutense informatie. Dit is in de paragrafen hieronder toegelicht. Het eind van hoofdstuk 4 toont een nieuwe kaart op basis van de Drutense milieu-informatie. De beoordeling van gebieden op deze kaart is samengevat in de begrippen 'Mogelijk geschikt', 'Minder geschikt', en 'Niet geschikt'. De betekenis van deze begrippen is in tabel 4.1 uitgelegd.

Tabel 4.1 Tabel met uitleg van de termen 'Geschikt', 'Mogelijk geschikt' en 'Niet geschikt'

Term	Uitleg
Mogelijk geschikt	Een windpark of zonneveld in dit gebied is vanuit milieu kansrijk om verder te verkennen. Er worden vanuit milieu beperkt negatieve effecten verwacht.
Minder geschikt	Een windpark of zonneveld in dit gebied zal naar verwachting negatieve milieueffecten veroorzaken. Nader onderzoek moet laten zien of maatregelen genomen kunnen worden om effecten te verminderen en dit gebied geschikt te maken.
Niet geschikt	Een windpark of zonneveld in dit gebied zal naar verwachting sterk negatieve milieueffecten veroorzaken. Maatregelen om effecten te verminderen zijn maar beperkt inzetbaar, deze gebieden zijn weinig kansrijk.

Omgang met natuurgebieden

Afbeelding 4.1 geeft de natuurgebieden in de gemeente Druten weer. Het gaat om Natura-2000 gebieden, het Gelders Natuurnetwerk, groene ontwikkelingszones en een weidevogelgebied. In het regionale plan-MER zijn niet alle gebieden van het Gelders Natuurnetwerk uitgesloten voor de opwek van duurzame energie. Voor een deel van het Gelders Natuurnetwerk heeft de provincie in haar omgevingsbeleid namelijk opgenomen dat hier geen windmolens kunnen komen, behalve onder strikte voorwaarden (minder geschikt).

Voor sommige gebieden in het netwerk laat de provincie ruimte, omdat de natuurkwaliteit in die gebieden niet zo goed is en omdat ze in provinciale voorkeursgebieden voor duurzame energie liggen, zoals bijvoorbeeld langs snelwegen. Tijdens de raadpleging is het Gelders Natuurnetwerk door inwoners en professionele stakeholders niet als een relevant aandachtspunt voor de visie aangedragen. In de visie wordt het Gelders Natuurnetwerk daarom meegenomen als mogelijk geschikt. Ook de groene ontwikkelingszone wordt niet bij voorbaat uitgesloten.

In de raadpleging is door inwoners en ambtenaren genoemd dat duurzame energie in weidevogelgebied in Druten niet wenselijk is (zie hoofdstuk 3). Daarom is wordt wind- en zonne-energie in weidevogelgebied uitgesloten. Hierbij worden ook de uiterwaarden aangemerkt als weidevogelgebied, vanwege de vogelrichtlijnaanwijzing vanuit de N2000-wetgeving. In de visie worden deze gebieden meegenomen als niet geschikt.

Afbeelding 4.1 Overzichtskaart met Natura 2000-gebieden, Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone in Druten

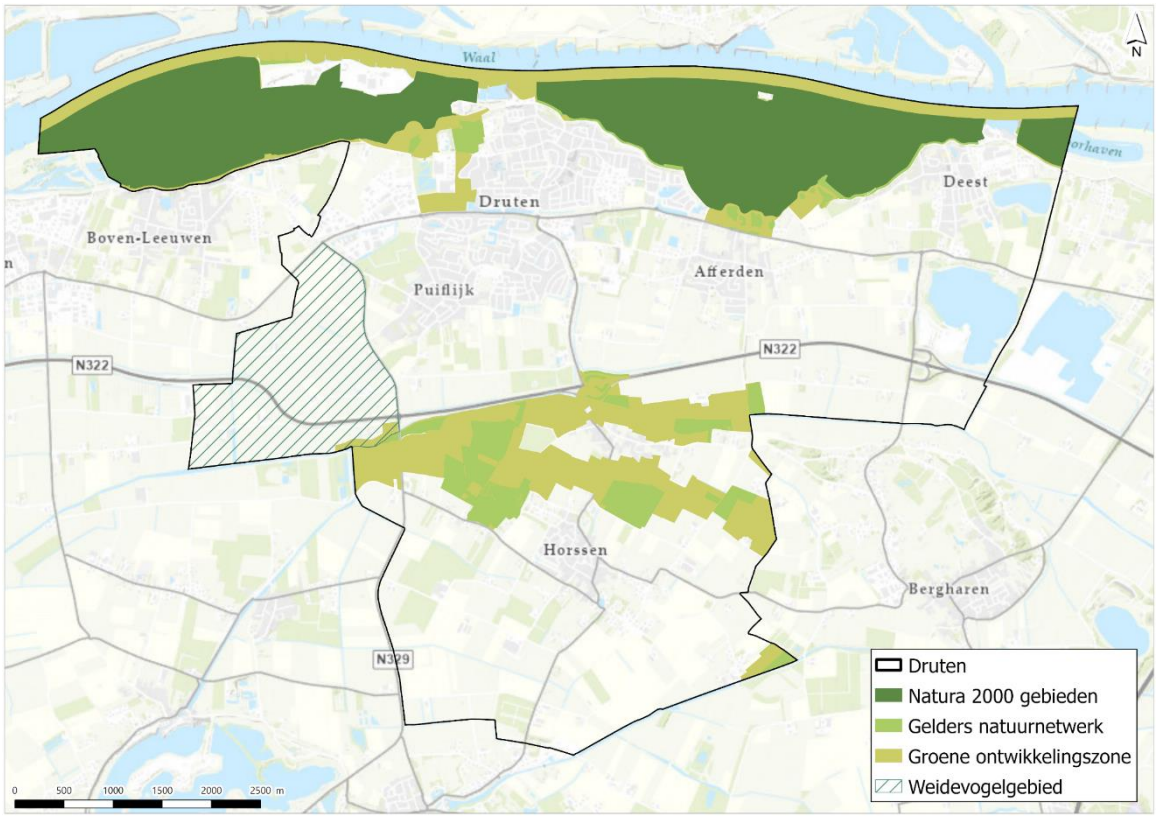

Omgang met cultuurhistorie

In paragraaf 2.2 is de cultuurhistorische beleidsnota 'Samen in verscheidenheid' voor de gemeenten Beuningen, Wijchen, Heumen en Druten beschreven. In deze beleidsnota is aangegeven dat de bescherming van de cultuurhistorische waarden gebeurt met een dubbelbestemming. Afbeelding 2.1 geeft deze dubbelbestemmingen weer. De oranje gebieden met een hoge of zeer hoge cultuurhistorische waardering mogen niet onevenredig worden aangetast.

Advies- en onderzoeksbureau Vestigia heeft in een beleidsonderzoek uitgewerkt waar de cultuurhistorische kenmerken in de gemeente Druten liggen. Met een landschappelijke inpassing zijn aantastingen van de cultuurhistorische kenmerking van hoge of zeer hoge waarde naar verwachting goed te beperken. Hierom zijn deze gebieden met een hoge of zeer hoge cultuurhistorische waarde aangemerkt als 'mogelijk geschikt' in de visie.

De gemeente Druten is op dit moment bezig met het aanwijzen van twee beschermde dorpsgezichten in haar Omgevingsplan: dorpsgezicht Afferden-Deest en dorpsgezicht Horssen. Afbeelding 2.2 geeft de locaties van deze cultuurhistorische waarden in de gemeente Druten weer. Deze cultuurhistorische waarden zijn voor een regionale afweging niet in beeld gebracht, en worden daarom toegevoegd op de Drutense kaart. Deze beschermde dorpsgezichten worden aangemerkt als 'niet geschikt'.

Milieukaart windenergie gemeente Druten

De MCA focust alleen op windenergie, niet op zonne-energie. In Druten zijn namelijk al diverse zonnevelden. Vanuit inwoners weten we al dat ze dit wel voldoende vinden, ze de zonnevelden niet mooi vinden, het jammer vinden van landbouwgrond en ervaren dat hun eigen panelen uitgezet worden door te hoge opwek van zonne-energie. Ook de provincie ontmoedigt de plaatsing van zonnevelden op land in de nieuwe zonneladder, ZLTO en Collectief Rivierenland sluiten hierbij aan. Daarnaast is er weinig wet- of regelgeving voor zonnevelden, en treden milieueffecten beperkt op. Bij een goede inpassing kunnen zonnevelden op veel locaties geplaatst worden met beperkte impact. Ook wordt in de Groene Metropool regio vanwege een onbalans op het net met name gezocht naar meer ruimte voor windenergie. Om deze redenen worden geen spelregels opgesteld voor zonne-energie in de MCA. Wel zullen de zorgen van inwoners worden vertaald naar algemene spelregels voor in de visie. Hierbij wordt expliciet benoemd dat dit zonnepanelen voor elektriciteitsopwek betreft. Mogelijk wordt er op een nader moment onderzoek gedaan naar zonnevelden met thermische panelen vanuit het warmtetransitiespoor.

In afbeelding 4.2 zijn de aanpassingen aan de regionale milieukaart doorgevoerd. Dit levert een milieukaart op die rekening houdt met de lokale situatie in Druten en de uitkomsten van de raadpleging. Afbeelding 4.2 geeft weer welke gebieden geschikt en mogelijk geschikt zijn voor windmolens. Het uitgangspunt is een ashoogte van 120 m. Bij grotere windmolens zal de ruimte die geschikt of mogelijk geschikt is waarschijnlijk afnemen, omdat bijvoorbeeld een grotere afstand tot woningen nodig is om te voldoen aan de geluidsnormen.

Afbeelding 4.2 Drutense milieukaart voor windenergie (gebaseerd op een windmolen met ashoogte van 120 m en tiphoogte van 180 m)

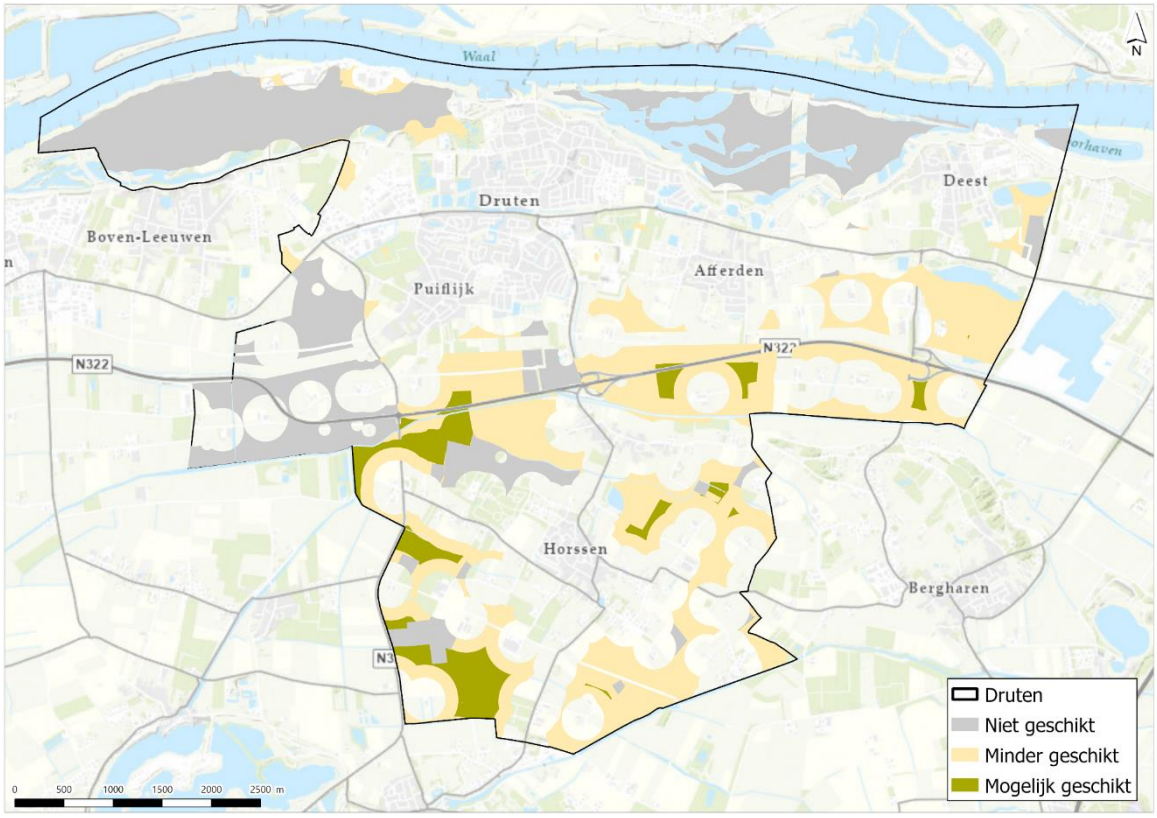

5 BEPALEN SPELREGELS EN MCA

Bij het opstellen van een visie op zonne- en windenergie komen veel belangen kijken. Het is op de meeste plekken niet mogelijk om geen effecten op de omgeving en het milieu te veroorzaken. Daarom is een afweging nodig. Een MCA is een manier om objectief gebieden te onderzoeken en te wegen aan de hand van spelregels. De uitkomst is een gewogen beoordeling van verschillende zoekgebieden voor windenergie.

Sommige spelregels die benoemd werden door inwoners, de gemeente of stakeholders komen niet terug in de MCA. Dat komt omdat deze voorwaarden geen ruimtelijke component hebben. Deze voorwaarden worden later toegevoegd in de visie. In hoofdstuk 6 wordt hier nader op ingegaan.

De spelregels zijn van toepassing op windenergie.

Tabel 5.1 Woordenlijst

Woord	Uitleg
MCA	een methode die helpt om beslissingen te nemen. Verschillende criteria of spelregels krijgen een weging en aan de hand hiervan worden alternatieven, in dit geval gebieden, gerangschikt
spelregel	regel waar een gebied op beoordeeld wordt
weging	het belang dat een spelregel meekrijgt

5.1 Werkwijze MCA

In afbeelding 5.1 is de werkwijze voor de MCA schematisch weergegeven. In de MCA worden gebieden onderzocht waar duurzame energie opgewekt kan worden. Dit startpunt zijn gebieden die op de Drutense milieukaart een beoordeling ‘mogelijk geschikt’ en ‘geschikt’ hebben gekregen. Gebieden die een groene kleur hebben gekregen zijn vanuit milieu kansrijker.

In stap 1 wordt de Drutense milieukaart verdeelt in zoekgebieden die zich concentreren in en om de groene vlekken. Dit zijn de kansrijke gebieden waar de MCA zich op richt. Ook sommige gele gebieden worden onderzocht, vanwege de koppeling met industrie. Door meer ruimte te bieden in een zoekgebied kan later een betere afweging gemaakt worden voor precieze locaties van duurzame energie. In het plaatje bij stap 1 (zie afbeelding 5.1) is deze stap indicatief weergegeven. De grijze gebieden (niet geschikt) en gebieden die niet op de kaart zijn ingekleurd worden niet onderzocht.

In stap 2 van de MCA wordt berekend per gebied wat het effect is van de spelregels die de raad vaststelt. Dit effect wordt vertaald in een score, deze scores worden met de weging bij elkaar opgeteld (stap 3). Hiermee ontstaat een voorkeursvolgorde van gebieden (stap 4). De gebieden die hoog scoren, passen het beste bij de visie van de gemeente.

Afbeelding 5.1 Schematisch, indicatief overzicht van de MCA-stappen

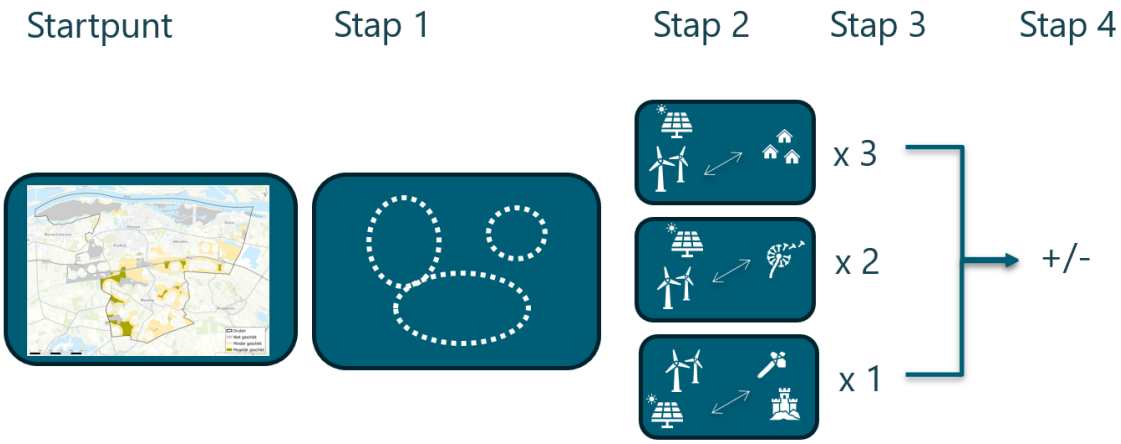

5.2 De spelregels

Vanuit de provincie is door gedeputeerde Ans Mol uitgesproken dat ze de voorkeur geven aan opwek bij gebruik. Dit sluit aan bij wat inwoners aangeven over goede locaties: bij wegen, industrie of de al aanwezige zonneparken. In het landschapsontwikkelplan van de gemeente is eveneens benoemd dat windparken het beste bij infrastructuur en industrie geplaatst kunnen worden. Spelregels over voorkeurslocaties krijgen daarom de hoogste weging, een weging van 12. Tijdens de raadpleging is naar voren gekomen dat het allerbelangrijkste thema voor inwoners is dat er aandacht is voor gezondheid. Inwoners maken zich zorgen over geluid, uitstoot van stoffen en slagschaduw. De spelregels rondom thema gezondheid hebben daarom een weging van 8 gekregen. Niet alle zorgen rondom gezondheid hebben een plaats kunnen krijgen in de spelregels van de MCA. Veel zorgen gaan over het wel of niet toestaan van windmolens, ongeacht de locatie. Deze spelregels worden overwogen in de visie, de stap ná de MCA, waarover in juli 2025 besloten wordt.

Vanuit haar beleidsstukken vraagt de gemeente ook rekening te houden met cultuurhistorisch waardevol gebied en de in ontwikkeling zijnde beschermde dorpsgezichten. Vanuit het landschapsontwikkelplan (LOP) is benoemd dat, naast bij infrastructuur en industrie, windparken het beste in het open kommenlandschap geplaatst kunnen worden. Gezamenlijk krijgen deze spelregels rondom thema ‘landschap’ een weging van 2.

Als laatste dragen inwoners ook nog aan dat er rekening gehouden moet worden met gebieden waar veel vogels aanwezig zijn, of overtrekken. Dit is vertaald naar natuurgebieden. Ook gebieden met veel biodiversiteit kunnen beter vermeden worden vanuit het beleidsplan natuur en biodiversiteit. Gezamenlijk krijgen deze spelregels rond thema ‘natuur’ ook een weging van 2.

Uitleg tabel
In tabel 5.2 worden de spelregels voor in de MCA toegelicht. In kolom ‘weging’ wordt aangegeven hoeveel prioriteit de spelregel krijgt. Dit is verdeeld over de getallen 1 t/m 5 waarbij een hoger getal een hoger belang aangeeft. Binnen een klasse tellen alle spelregels vergelijkbaar mee. Kolom ‘thema’ laat zien onder welk onderwerp de spelregel valt. In kolom ‘spelregel’ is de spelregel beschreven. Hierin wordt een object of gebied benoemd, eventueel een toetsingsafstand en een manier van kwantificeren. In kolom ‘argument’ wordt toegelicht waar deze spelregel vandaan komt en waarom het belangrijk is om te onderzoeken. Hierin wordt ook verwezen naar de raadpleging of het beleid van gemeente Druten.

Tabel 5.2 Voorgestelde spelregels Druten

Weging	Thema	Criterium	Argument
5	Gezondheid	Aantal woningen binnen 45 dB	Tijdens de dag van zon en wind zijn de meeste stippen geplakt bij het thema gezondheid. Inwoners geven aan dat ze zich zorgen maken over de invloed van windenergie op hun gezondheid. Als spelregel werd veelvuldig benoemd om rekening te houden met laagfrequent geluid. Dit is onderdeel van strenge geluidsnormen als 45 dB, afkomstig van het WHO.
3	Gezondheid	Aantal woonkernen binnen 1 km afstand (ongeveer 4x tiphoogte)	Tijdens de dag van zon en wind zijn de meeste stippen geplakt bij het thema gezondheid. Inwoners geven aan dat ze zich zorgen maken over de invloed van windenergie op hun gezondheid. Als spelregel werd veelvuldig benoemd om rekening te houden met slagschaduw en het onderzoeken van een afstandsnorm. Beiden hebben te maken met grote afstand aanhouden tot woonkernen. Hierbij werd meerdere malen een afstand van 4x de tiphoogte van een windturbine (ongeveer 1 km) aangedragen.
4	Voorkeurslocaties	Afstand van 400 m tot industrie en windmolens	Vanuit inwoners wordt geadviseerd om te kiezen voor gebieden waar op dit moment al verstoring is van het landschap. Zij geven een duidelijke voorkeur aan inpassing bij industrie en windmolens.
4	Voorkeurslocaties	Afstand van 200 m tot een (gepland) zonneveld	Vanuit inwoners wordt aangegeven dat ze het belangrijk vinden dat zon en wind gecombineerd worden. Inwoners geven aan dit thema minder stippen dan aan spelregels rondom gezondheid. Om dicht bij de zonnevelden te blijven, maar ruimte te bieden voor een goede locatie wordt een afstand tot 200 m gehanteerd.
4	Voorkeurslocaties	Afstand van 150 m tot de provinciale wegen	Vanuit inwoners wordt geadviseerd om te kiezen voor gebieden waar op dit moment al verstoring is van het landschap. Zij geven een inpassing langs de provinciale weg als suggestie. Om dicht bij de provinciale wegen te blijven, maar geen veiligheidsrisico's te veroorzaken (afstand van (½ rotordiameter) wordt een afstand tot 200m gehanteerd.
1	Natuur	Afstand van 100 m tot weidevogelgebied en uiterwaarden	Inwoners geven aan dat ze zich zorgen maken over de effecten op vogels, en daarom weidevogelgebieden, de uiterwaarden of vogeltrekroutes willen vermijden. Hier werden niet veel stippen aan gegeven. Een afstand ongeveer gelijk aan ½ rotordiameter is aangehouden om overdraai over deze gebieden te voorkomen.
1	Landschap	Percentage zoekgebied dat is aangewezen als cultuurhistorisch waardevol gebied met een hoge waardering.	De gemeente heeft een culturele waarderingskaart ontwikkeld die gebruikt wordt voor het toetsen van de impact van ontwikkelingen op cultuurhistorie. In een gebied met een hoge cultuurhistorische waardering is het effect van windmolens of zonnevelden op cultuurhistorische waarden waarschijnlijk groter.
1	Landschap	Percentage zoekgebied binnen open landschap	In het Landschapsontwikkelingsplan van Druten wordt beschreven dat alleen in het grootschalige open landschap de schaal van het landschap passend is voor windturbines.
1	Natuur	Percentage zoekgebied met een natuurpuntenscore van 0,3 of hoger	Volgens inwoners en het Beleidsplan natuur en biodiversiteit moet er worden gelet op het effect van energieopwekking op biodiversiteit. Voor het beleidsplan is een natuurpuntenkaart voor de gemeente Druten ontwikkeld, waarin de mate van biodiversiteit in de gemeente getoond wordt. In gebieden met een hoge biodiversiteit is het effect van energieopwekking op soorten waarschijnlijk groter. Dit zijn gebieden met een natuurpuntscore vanaf 0,3.

6 VERDERE PROCES

In afbeelding 6.1 is nogmaals een visueel overzicht van het proces opgenomen. U besluit in deze raadsvergadering over een spelregels en haar weging (stap 2). Met de door u gekozen spelregels worden door middel van een MCA gebieden objectief vergeleken. Dit gebeurt in stap 3. Deze vergelijking vormt input voor de visie op zonne- en windenergie in de gemeente Druten. Over deze visie besluit u in de zomer (stap 4).

Afbeelding 6.1 Overzicht van de processtappen

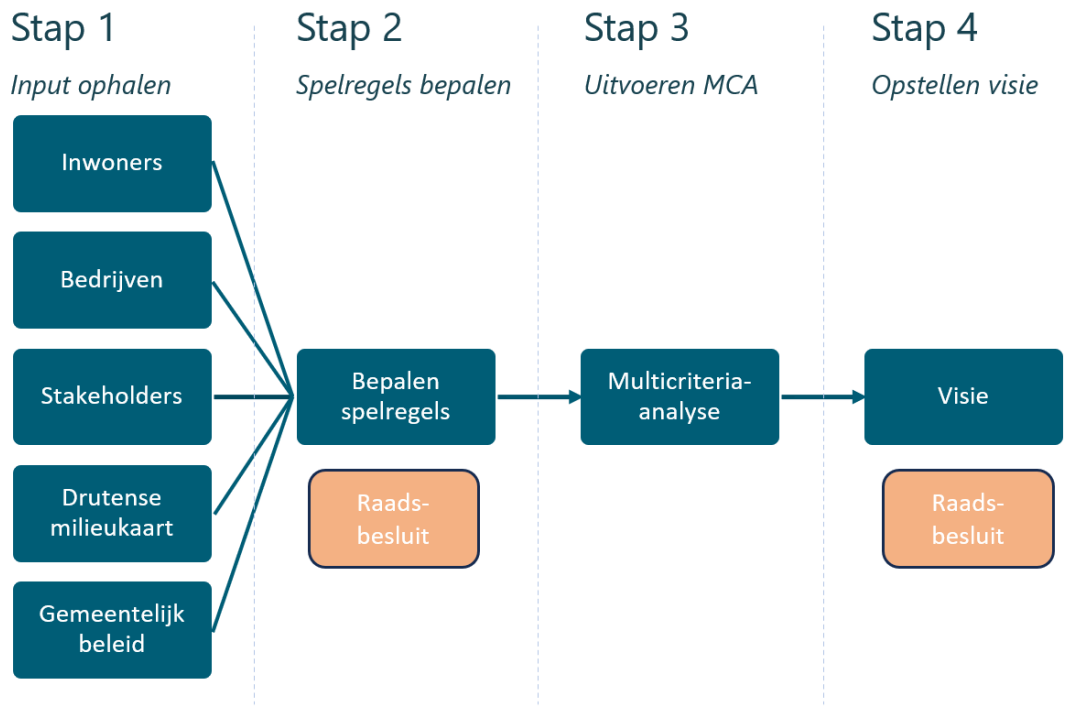

Inhoud van de visie

Volgens planning ligt in de raadsvergadering van 3 juli de Visie op zonne- en windenergie ter besluitvorming voor. Deze visie bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

MCA

Nadat uw raad een spelregels heeft gekozen wordt hiermee in de Visie op zonne- en windenergie een MCA uitgevoerd. Deze MCA levert een geografische afbakening van één of meerdere gebieden voor windenergie die het beste passen bij wat inwoners, ondernemers, stakeholders, het beleid en uw gemeenteraad vinden.

Voorwaarden voor wind- en zonne-energie in Druten

De spelregels waar u vandaag over besluit, worden gebruikt om gebieden af te wegen. In de raadpleging zijn ook spelregels genoemd die algemeen geldend zijn. De visie omschrijft welke voorwaarden de gemeente stelt (of eventueel nader gaat onderzoeken en uitwerken) bij ontwikkelingen op het gebied van grootschalige opwek. Denk aan voorwaarden ten aanzien van:

- het prioriteren van locaties bij grootverbruikers die voor hun bedrijfsvoering afhankelijk zijn van duurzame opwek;
- het tegengaan van slagschaduw;
- het al dan niet toezeggen van onderzoeken naar gezondheid in een vervolgprocedure;
- maatregelen of bestemmingen voor compensatie of een omwonendenregeling; hierbij kan gedacht worden aan subsidies voor het verduurzamen van woningen, het elektrificeren van materiaal van bedrijven, de aanleg van nieuwe natuurgebieden;

- het pakken van regie als gemeente, door eigenaren van de groene gebieden te koppelen aan grootverbruikers in de omgeving;
- overige bepalingen ten aanzien van de opwek van zonne- en windenergie.

Opgave

In de visie komt een goede afbakening van de opgave in op te wekken wind- en zonne-energie (zon op land en zon op dak). Dit wordt uitgedrukt in benodigde MW per periode, met een doorkijk naar 2050. De Lokale Energiestrategie (LES) dient hiervoor als basis. Gekeken wordt onder andere naar het aantal windparken, de omvang en de tijdsplanning. Ook wordt aanvullend ingegaan op de mogelijkheden voor kleine windmolens voor eigen gebruik en zonnepanelen op daken.

Rol gemeente Druten

Het is voor de gemeente belangrijk om zoveel mogelijk regie te hebben op de ontwikkeling van grootschalige opwek en relevante voorwaarden hierbij, zoals lokaal eigendom of participatie. De ontwikkeling van een gemeentelijke visie draagt hier aan bij.

BIJLAGE: VERSLAG RAADPLEGING (SEPARAAT BIJGEVOEGD)